

SYDOSTASIEN

EU knyter tätare band med sydostasiatiska länder och främjar regional integration genom Sydostasiatiska nationers förbund (Asean). EU är en stark ekonomisk aktör i Sydostasien och en viktig givare av utvecklingsbistånd och verkar för institutionsuppbyggnad, demokrati, god samhällsstyrning och mänskliga rättigheter.

I detta faktablad beskrivs regionen Sydostasien. Se även faktabladen om Sydasiens (5.6.7) och Östasien (5.6.8).

RÄTTSLIG GRUND

- Avdelning V (unionens yttre åtgärder) i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget).
- Artiklarna 206–207 (handel) och 216–219 (internationella avtal) i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).
- Partnerskaps- och samarbetsavtal (bilaterala förbindelser).

SYDOSTASIEN

A. Sydostasiatiska nationers förbund (Asean)

Vid det första Asean-toppmötet som hölls på Bali i februari 1976 deltog Indonesien, Malaysia, Filippinerna, Singapore och Thailand, samt Brunei, Vietnam, Laos, Kambodja och Myanmar/Burma. Asean har en strikt policy om icke-inblandning i medlemmarnas inre angelägenheter. Aseans 35:e toppmöte ägde rum i Bangkok (Thailand) i november 2019. Diskussionerna rörde främst handel, konnektivitet och Syd kinesiska havet. Man kom överens om villkor för ett frihandelsavtal, det regionala övergripande ekonomiska partnerskapet (RCEP), men Indien beslutade att dra sig ur avtalet på grund av oro för landets inhemska ekonomi. Det regionala övergripande ekonomiska partnerskapet mellan EU och Asean, som enligt planerna ska undertecknas 2020, skulle bli världens största frihandelsavtal.

EU har ett strategiskt intresse av att utveckla den regionala integrationen i Asien och har partnerskaps- och samarbetsavtal med enskilda medlemsländer i Asean. EU är Aseans näst största handelspartner med en andel på 13 procent av Aseans totala handel med omvärlden. Asean är EU:s tredje största handelspartner utanför Europa (efter USA och Kina). Handeln mellan EU och Asean uppgick till 237 miljarder euro i båda riktningarna 2018, och EU förblev under 2017 den största externa källan till de utländska direktinvesteringarna i Asean, då de uppgick till 27 miljarder euro.

B. Asien–Europa-mötet (Asem) och möte i det parlamentariska partnerskapet Asien–Europa

Det 12:e Asien-Europa-mötet (Asem) hölls i Bryssel i oktober 2018 och syftade till att stärka det ekonomiska samarbetet, den politiska dialogen och främjandet av mellanfolkliga förbindelser mellan EU och Asien.

Det 10:e mötet i det parlamentariska partnerskapet Asien–Europa hölls å sin sida i Bryssel i september 2018, varvid parterna betonade behovet av effektiva och snabba åtgärder när det gäller klimatförändringar, säkerhetssamarbete, handelsförbindelser och mänskliga rättigheter. USA:s utträde ur Parisavtalet betonar den betydelse som förbindelserna mellan Asien och Europa och multilateralism har för en regelbaserad världsordning, vilket kräver ytterligare insyn i arbetsmetoderna.

C. Indonesien

Indonesien, som är medlem av G20-gruppen, världens tredje största demokrati och det största landet med muslimsk majoritet, håller på att bli en alltmer central partner för EU.

President- och parlamentsval hölls för första gången samtidigt den 17 april 2019. President Joko Widodo omvaldes och inledde officiellt sin andra och sista mandatperiod i oktober 2019.

Indonesiens ekonomi understöds av en stark privat sektor. Indonesiens BNP-tillväxt beräknas bli cirka 5 procent per år under hela perioden 2018–2022. Samarbetet mellan EU och Indonesien grundar sig på 2014 års partnerskaps- och samarbetsavtal. Sjätte omgången i förhandlingarna om ett omfattande frihandelsavtal mellan EU och Indonesien, i oktober 2018, fortsatte angående ett betydande antal områden, framför allt varuhandel, handel med tjänster, investeringar och ursprungsregler.

EU är Indonesiens fjärde största handelspartner med en total handel till ett värde av mer än 27 miljarder euro (2018). EU:s investeringar i Indonesien uppgick 2017 till 33,1 miljarder euro.

Den åttonde människorättsdialogen mellan EU och Indonesien ägde rum i Bryssel den 8 november 2019. EU betonade vikten av att avskaffa dödsstraffet och uttryckte oro över Indonesiens nya strafflag, vilken behöver vara förenlig med internationella människorättsnormer.

Den fjärde säkerhetsdialogen och den fjärde politiska dialogen mellan EU och Indonesien ägde rum i Bryssel den 12 november 2019. Indonesien är utsatt för terroristhot, och den indonesiska ministern för politiska, rättsliga och säkerhetsrelaterade frågor knivhöggs den 10 oktober 2019 av anhängare till Jamaah Ansharut Daulah (JAD), en militant grupp som anslutit sig till Islamiska staten och som tidigare har utfört självmordsbombningar.

D. Myanmar/Burma

EU har varit en aktiv partner i Myanmars övergång till demokrati och stått i spetsen för det internationella samfundets återupptagna förbindelser med Myanmar, alltsedan landet började återupprätta demokratin och öppna sig för omvärlden. Det finns inget formellt ramavtal på plats, på grund av årtionden av internationell isolering och sanktioner. Rådet godkände 2016 en strategi för förbindelser med Myanmar.

Sedan 2015 års val, som övervakades av EU med Europaparlamentets deltagande, har landet gått vidare med demokratiska reformer. Aung San Suu Kyi tog över posterna som statsrådgivare, utrikesminister och minister för presidentämbetet, vilket gav henne verkliga verkställande befogenheter. Myanmars konstitution, som skrevs av militärregeringen 2008, begränsar den nya regeringens åtgärder. I Myanmar pågår fortfarande ett inbördeskrig som inleddes 1948. Ett avtal om eldupphör slöts i oktober 2015, men ett antal etniskt baserade rebellgrupper har inte undertecknat det.

EU är en stark ekonomisk partner och givare av utvecklingsbistånd, och verkar för demokrati och institutionsuppbyggnad, med anslag på 688 miljoner euro för perioden 2014–2020. Den totala varuhandeln mellan EU och Myanmar uppgick 2018 till 2,9 miljarder euro.

Det föreligger allvarliga människorättsproblem, framför allt förföljelsen av rohingyafolket i Rakhine. Sedan augusti 2017 har över 700 000 rohingyaflyktingar flytt till Bangladesh för att undkomma förföljelser i Myanmar. Myanmar har även en ökad buddhistisk nationalism att ta itu med, liksom en upptrappning av spänningarna mellan olika folkgrupper.

I augusti 2019 vägrade tusentals flyktingar, på grund av sina säkerhetsmässiga farhågor, ge vika för försök från Bangladesh, Myanmar och FN att återsända dem. Den 11 november 2019 anmälde Gambia Myanmar till Internationella domstolen, på grundval av FN:s konvention om folkmord. Dessutom har Internationella brottmålsdomstolens åklagare efterfrågat en utredning av brott mot rohingyafolket.

E. Filippinerna

I maj 2016 vann Rodrigo Duterte presidentvalet med 39 procent av rösterna. Han vidtog kontroversiella åtgärder mot narkotikahandeln och gav order om att "skjuta för att döda", vilket ledde till flagranti människorättskränkningar. President Duterte har också förändrat Filippinernas utrikespolitik och byggt en ny allians med Ryssland och Kina, trots meningsskiljaktigheterna om Sydkinesiska havet. Den 23 maj 2017 införde han undantagstillstånd på ön Mindanao fram till slutet av 2019, huvudsakligen på grund av förekomsten av väpnade grupper tillhörande den så kallade Islamiska staten (IS) i staden Marawi, med muslimsk majoritet, och i andra städer. IS tog på sig ansvaret för attacker som ägde rum i september 2019 i södra Filippinerna.

Europaparlamentet har blivit alltmer oroat över kränkningarna av de mänskliga rättigheterna. Vid ILO-konferensens 108:e sammanträde i Genève den 10 juni 2019 påminde EU Filippinerna om dess åtagande att ratificera och genomföra internationella konventioner om mänskliga rättigheter och arbetstagares rättigheter, i enlighet med GSP plus-avtalet.

EU och Filippinerna undertecknade 2011 ett partnerskaps- och samarbetsavtal som trädde i kraft i mars 2018. EU är en betydelsefull givare till Filippinerna och ger landet 325 miljoner euro under perioden 2014–2020. Fokusområden är rättsstatlighet och tillväxt för alla. Den bilaterala handeln med varor mellan EU och Filippinerna uppgick till 15,6 miljarder euro 2018, och EU är Filippinernas fjärde största handelspartner. Filippinerna fortsätter att åtnjuta handelsförmåner genom EU:s allmänna preferenssystem GSP plus. Europaparlamentets resolution av den 19 april

2018 om Filippinerna^[1] erinrar om landets skyldigheter enligt folkrätten, GSP-plus och partnerskaps- och samarbetsavtalet, samtidigt som man erkänner de framsteg som gjorts i genomförandet av GSP-plus-konventionerna.

F. Vietnam

Förbindelserna mellan EU och Vietnam är i ett avgörande skede, efter ikraftträdandet av partnerskaps- och samarbetsavtalet 2016. Sammanlagt 400 miljoner euro anslogs för perioden 2014–2020, med fokus på god samhällsstyrning, energi och klimatförändringarna.

Den 17 oktober 2018 lade kommissionen fram EU:s handels- och investeringsavtal som förväntas träda i kraft 2020.

Vietnam är fortfarande en kommunistisk enpartistat utan politisk frihet, trots att landet är ett av de mest framgångsrika exemplen på ett land som har övergått från ett fallerat kommunistiskt ekonomiskt system till en öppen och marknadsinriktad ekonomi. Det är ett av de snabbast växande länderna i Asean som uppnått en genomsnittlig BNP-tillväxt på 6,88 procent mellan 2010 och 2018. Handeln med varor mellan EU och Vietnam uppgick 2018 till omkring 50 miljarder euro. Utländska direktinvesteringar från EU uppgick 2017 till 8,5 miljarder euro.

EU och Vietnam anordnade den åttonde omgången av sin människorättsdialog i Bryssel den 4 mars 2019. Områden som yttrandefrihet, dödsstraff och it-säkerhet diskuterades.

Den 30 juni 2019 undertecknade EU och Vietnam ett frihandelsavtal och ett avtal om investeringsskydd. Den 17 oktober 2019 undertecknade EU och Vietnam ett ramavtal om deltagande i syfte att fastställa en rättslig grund för Vietnams deltagande i EU:s krishanteringsinsatser.

G. Thailand

Partnerskapet mellan EU och Thailand grundar sig på ramavtalet från 1980. De båda parterna slutförde förhandlingar om ett partnerskaps- och samarbetsavtal i mars 2013, men den processen avbröts efter militärkuppen 2014. Den 11 december 2017 antog rådet slutsatser om att gradvis återuppta de politiska förbindelserna. Förhandlingar om frihandelsavtalet mellan EU och Thailand återupptas så snart en demokratiskt vald civil regering är på plats. EU är Thailands tredje största exportmarknad, och Thailand är en av EU:s viktigaste handelspartner i Asean. 2018 uppgick den bilaterala handeln till 38 miljarder euro. Det 14:e mötet mellan högre tjänstemän från EU och Thailand hölls i Bryssel den 16 oktober 2019 för att diskutera handel, migration, samarbete, klimatförändringar och människorättsfrågor.

Thailand är en konstitutionell monarki, men sedan den 22 maj 2014 har en militärjunta styrt landet. Militären har undertryckt oppositionen genom att införa undantagstillstånd, och kränkningar av de mänskliga rättigheterna har rapporterats. Kung Bhumibol Adulyadej dog i slutet av 2016. Kung Maha Vajiralongkorn Bodindradebayavarangkun kröntes i maj 2019, men hade då redan suttit två år på tronen.

[1]EUT C 390, 18.11.2019, s. 104.

Militärens stödparti vann den 24 mars 2019 det allmänna valet, vilket kantades av påståenden om manipulation, felaktig information och motstridiga uppgifter i fråga om valdeltagandet. Prayuth Chan-o-cha, den tidigare militära ledaren från 2014, utsågs till premiärminister i juni 2019. Chan-o-cha var redan premiärminister 2014–2019 under Nationella rådet för fred och ordning. Trots att juntans styre officiellt upphörde i juli 2019 har militären fortfarande inflytande över regeringen.

I februari 2017 inledde juntan fredsförhandlingar med rebellrörelsen i de sydliga provinserna med muslimsk majoritet. Europaparlamentet har antagit resolutioner om mänskliga rättigheter, migrantarbetare och arbetstagares rättigheter.

H. Kambodja

EU:s förbindelser med Kambodja går tillbaka till 1977 års samarbetsavtal. EU är landets största bidragsgivare och anslag 410 miljoner euro för perioden 2014–2020, för att förbättra samhällsstyrningen och rättsstaten samt för tribunalen för röda khmerernas brott. År av inbördeskrig har gjort Kambodja till ett av de fattigaste länderna i Sydostasien. Efter 1991 års fredsavtal i Paris antog Kambodja 1993 en konstitution som lade grunden för en liberal och demokratisk flerpartistat, med regelbundna val.

Den 26 februari 2018 antog rådet slutsatser om Kambodja mot bakgrund av den politiska utvecklingen och den fortsatta försämringen med avseende på demokratin, respekten för de mänskliga rättigheterna och rättsstatsprincipen^[2].

Premiärminister Hun Sen och hans regerande kambodjanska folkpartiet (CPP) vann det allmänna valet den 29 juli 2018, men oppositionen hävdade att valprocessen varken hade varit fri eller rättvis.

Oppositionens ledare Kem Sokha greps i september 2017. Samma månad antog Europaparlamentet en resolution^[3] i vilken Kambodjas regering uppmanas att upphöra med sitt politiskt motiverade åtal mot Sokha. Den 9 november 2019 hävde Kambodja Kem Sokhas husarrest. EU välkomnade denna nyhet, även om Sokha fortfarande står under domstolskontroll och har förbjudits att bedriva någon som helst typ av politisk verksamhet.

Sam Rainsy, ordförande för det tidigare största oppositionspartiet, Cambodia National Rescue Party (CNRP), hindrades från att gå ombord på en flygning från Frankrike till Thailand den 7 november 2019 efter att han meddelat sin avsikt att återvända till Kambodja. Han har befunnit sig i självvald exil sedan 2015, och CNRP upplöstes i november 2017 efter att kambodjanska folkpartiet (CPP) försökte undertrycka all opposition.

Trots att den ekonomiska tillväxten nådde 7 procent 2018 är Kambodjas ekonomi beroende av internationellt bistånd och klädexport, och mycket sårbar för arbetskostnader. Som ett av de minst utvecklade länderna omfattas Kambodja av systemet "Allt utom vapen", inom ramen för EU:s allmänna preferenssystem. EU skickade dock en delegation till Kambodja i juni 2019 för att utvärdera ett potentiellt

[2]<http://www.consilium.europa.eu/sv/press/press-releases/2018/02/26/cambodia-council-adopts-conclusions/pdf>

[3]EUT C 337, 20.9.2018, s. 99.

tillfälligt upphävande av Kambodjas handelspreferenser som svar på farhågor i fråga om mänskliga rättigheter och arbetstagares rättigheter.

I. Singapore

Den 13 februari 2019 ratificerade EU och Singapore tre avtal av "nya generationen": avtalet om partnerskap och samarbete mellan EU och Singapore, frihandelsavtalet mellan EU och Singapore och avtalet om investeringsskydd mellan EU och Singapore. Frihandelsavtalet med Singapore trädde i kraft den 21 november 2019. Dessa avtal syftar till att stärka de politiska, ekonomiska och handelsmässiga banden mellan de båda parterna och kommer att avsevärt sänka tullarna för båda sidor. Tekniska och icke-tariffära hinder för handel med varor kommer att avlägsnas inom många olika sektorer.

EU är Singapores tredje viktigaste handelspartner. Handeln med varor i båda riktningar mellan EU och Singapore uppgick 2018 till 58 miljarder euro. Singapore är en viktig destination för EU:s investeringar i Asien, med utländska direktinvesteringar som 2017 uppgick till 227 miljarder euro.

Partiet People's Action Party leder övergången inför nästa parlamentsval, som planeras till 2021. EU och Singapore samarbetar mycket nära på områdena näringsliv, vetenskap och teknik. Samtidigt som EU stöder det civila samhällets arbete har unionen varit otvetydig i sitt krav om dödsstraffets avskaffande.

J. Brunei

Sultanen av Brunei, Hassanal Bolkiah, styr staten, samtidigt som prins Billah Bolkiah ges allt större ansvar. Den politiska liberaliseringen är obefintlig. Strafflagen reformerades 2014 så att nya principer baserade på sharia införlivades. I april 2019 antogs en ny strafflag som införde nya former av straff som bland annat inbegriper stening för homosexuella handlingar och för äktenskapsbrott samt amputation av kroppsdelar för stöld. Till följd av ett internationellt ramaskri har Brunei infört ett moratorium för dödsstraffet.

EU arbetar aktivt för att fördjupa sina förbindelser med Brunei, men det finns ännu inget ramavtal. Förbindelserna hanteras huvudsakligen inom ramen för Asean. EU var Bruneis åttonde största handelspartner 2017 (med en total varuhandel på 362 miljoner euro), och handeln mellan EU och Brunei omfattar huvudsakligen maskiner, motorfordon och kemiska produkter.

K. Laos (Demokratiska folkrepubliken Laos)

Förbindelserna mellan EU och Laos grundar sig på 1997 års samarbetsavtal. EU ger över 500 miljoner euro för perioden 2016–2020 till stöd för Laos åttonde nationella socioekonomiska utvecklingsplan, som fokuserar på att uppnå hög ekonomisk tillväxt med ett övergripande mål att senast 2020 uppgraderas från sin status som minst utvecklat land (MUL).

Mimica, kommissionsledamot med ansvar för utvecklingsbistånd, besökte Laos i september 2019 för att stärka förbindelserna och diskutera ämnen såsom nutrition, god samhällsstyrning och handelsrelaterat bistånd.

Laos är en enpartistat. Laotiska folkets revolutionära parti, som sitter vid makten sedan inbördeskriget avslutades 1975, styr landet med järnhand och utan någon opposition som kan utmana det. Laos fördjupar sina förbindelser med Kina och Asean, i syfte att locka till sig mer investeringar. Ekonomiska reformer har lett till en stadig ekonomisk tillväxt (över 7 procent sedan 2014, med 7,3 procent 2018). Trots de ekonomiska reformerna är landet fortfarande fattigt och beroende av internationellt bistånd. Som ett av de minst utvecklade länderna omfattas Laos av EU:s system "Allt utom vapen".

Den nionde årliga människorättsdialogen mellan EU och Laos ägde rum i Vientiane den 7 mars 2019. EU fäste särskild vikt vid situationen för de mänskliga rättigheterna. Vid ILO-konferensens 108:e sammanträde i Genève den 10 juni 2019 uppmanade EU Laos att ta itu med frågan om sexuellt utnyttjande av barn.

L. Malaysia

EU och Malaysia avslutade förhandlingarna om ett partnerskaps- och samarbetsavtal 2015. Efter sju förhandlingsomgångar om frihandelsavtalet mellan EU och Malaysia sköts förhandlingarna i april 2012 upp på Malaysias begäran. EU är Malaysias tredje viktigaste handelspartner och en av de största utländska investerarna, med investeringar i landet till ett värde som 2017 uppgick till 24,5 miljarder euro. Den övergripande varuhandeln mellan EU och Malaysia uppgick 2018 till 39,9 miljarder euro. Malaysias BNP förväntas öka med 4,7 procent under 2019.

I slutet av mars 2019 tillkännagav kommissionen att användningen av palmolja i transportbränsle bör fasas ut på grundval av direktivet om förnybar energi, som fastställer ett mål för hållbar bioenergi på 32 procent. Både Indonesien och Malaysia protesterade och lämnade in klagomål till Världshandelsorganisationen (WTO).

Malaysias koalition Barisan Nasional, vilken inbegrep United Malays National Organisation (UMNO), besegrades för första gången någonsin i det allmänna valet i maj 2018. Mahathir bin Mohamad ledde oppositionen Alliance of Hope till seger, och ersatte Najib Tun Razak som premiärminister. Razak greps efter valet och kommer att ställas inför rätta den 3 december 2019 på grundval av sju åtalpunkter om korrruption och penningtvätt.

I november 2019 vann oppositionskoalitionen Barisan Nasional (BN) ett fyllnadsval för den parlamentariska valkretsen Tanjung Piai i delstaten Johor. Det är det fjärde fyllnadsvalet som den styrande koalitionen Pakatan Harapan (PH) förlorat under året.

Europaparlamentet har fördömt dödsstraffet, bristen på respekt för hbt-personers rättigheter och tystandet av allmänhetens missnöje samt bristen på fredliga åsiktsyttringar, inbegripet offentlig debatt.

Jorge Soutullo
11/2019

